

Elintarvikemarkkinavaltuutettu
Livsmedelsmarknadsombudsmannen
The Food Market Ombudsman

RÄTTVISA HANDELSMETODER INOM BAGERI- OCH KONDITORI- BRANSCHEN

Våren 2026

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Livsmedelsmarknadsombudsmannens enkät

39

Svarande

~15,6%

Svarsprocent

5.3.-10.4.2026

Enkätens datainsamling

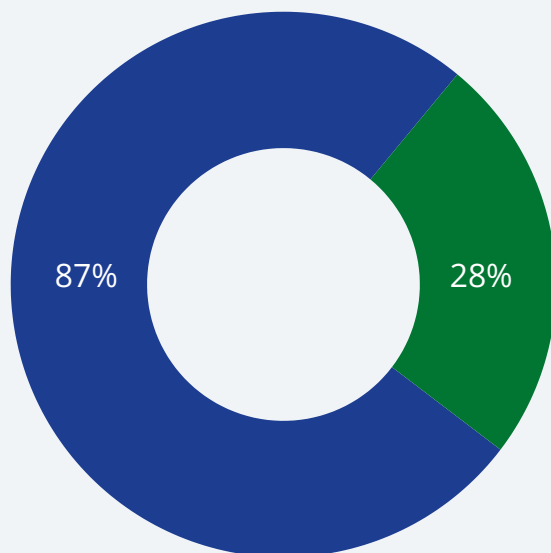
Bakgrund till enkäten

- Med enkäten utreddes om rättvisa handelsmetoder tillämpas i handeln med bageri- och konditoriprodukter.
- Dessutom kartlades om livsmedelsmarknadslagen har påverkat kedjans verksamhet.
- Enkäten var riktad till aktörer inom bageri- och konditoribranschen.
- Enkäten är en fortsättning på en motsvarande enkät som genomfördes år 2023. Resultaten har jämförts med resultaten från den tidigare enkäten, vilket möjliggör en analys av branschens utveckling och förändringar.
- Materialet har analyserats med beskrivande metoder.
- Alla resultat från enkäten har inte inkluderats i rapporten, eftersom antalet svarande på vissa frågor var så litet att resultaten inte skulle ha varit tillräckligt tillförlitliga.
- Livsmedelsmarknadsombudsmannen använder enkätresultaten för att identifiera problemområden i livsmedelskedjan, särskilt i handeln med bageri- och konditoriprodukter.
- Utifrån enkätresultaten riktas också till exempel livsmedelsmarknadsombudsmannens anvisningar och rådgivning.

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Livsmedelsmarknadsombudsmannens enkät

Enkätens respondenter

- tillverkning av färska bageriprodukter och bakverk tillverkning av
- hållbara bageriprodukter och bakverk

Klassificering av respondenterna

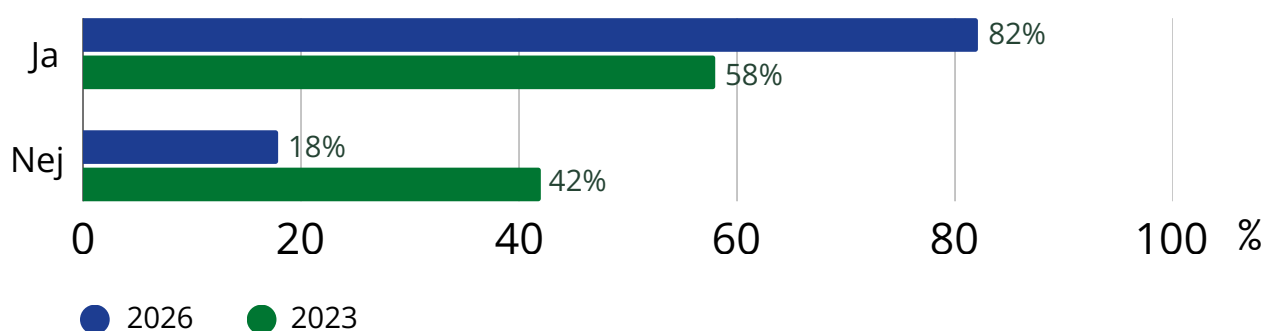
- I en del av frågorna har svaren analyserats enligt företagsstorlek. För analysen delades företagen in i små och större företag utifrån en kombinationsvariabel som baserade sig på uppgifter om omsättning och personalmängd.

Livsmedelsmarknadsombudsmannens kännedom och genomslagskraft

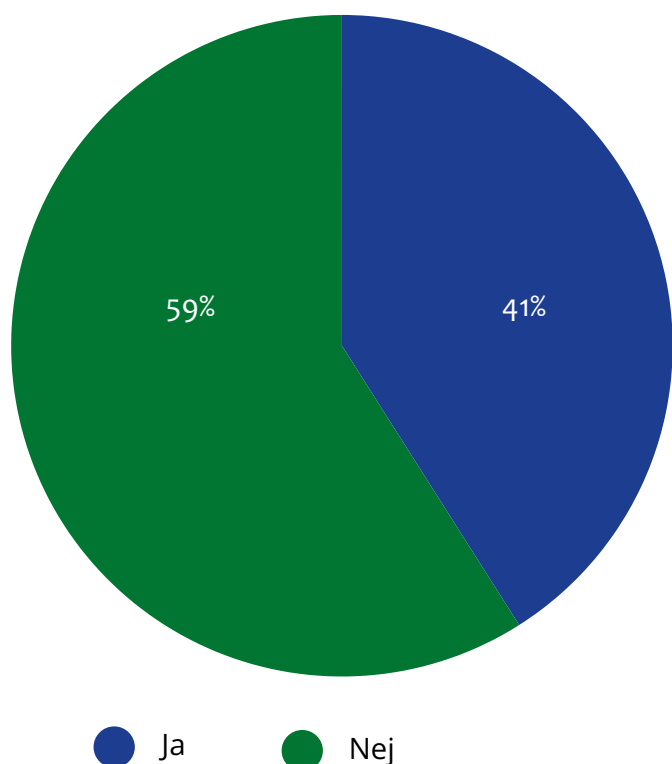
Livsmedelsmarknadsombudsmannen

Visste du att det finns en livsmedelsmarknadsombudsman i Finland?

Kännedomen om livsmedelsmarknadsombudsmannen har ökat klart efter 2023. Då uppgav 58 procent av respondenterna att de kände till livsmedelsmarknadsombudsmannen, medan motsvarande andel nu har stigit till 82 procent.

Visste du att livsmedelsmarknadsombudsmannen ger anvisningar som underlättar tillämpningen av bestämmelserna i livsmedelsmarknadslagen?

Anvisningarnas genomslagskraft

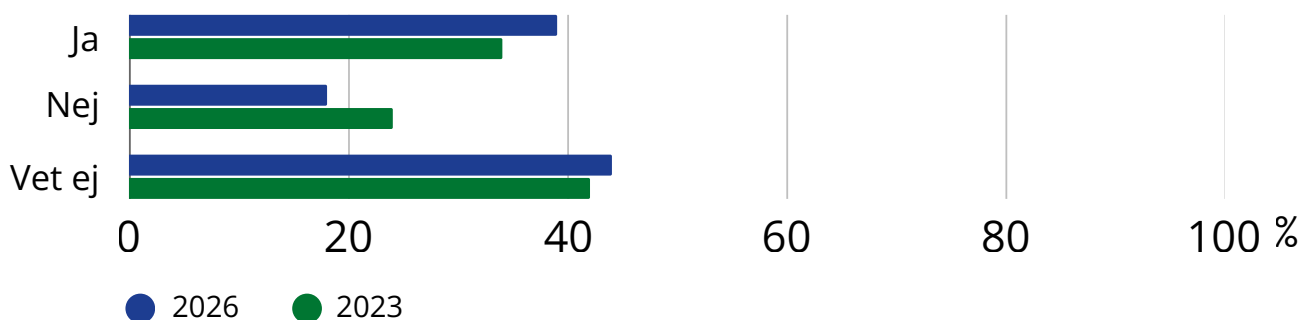
De respondenter som kände till livsmedelsmarknadsombudsmannens anvisningar ombads bedöma deras genomslag på en skala från 1 till 5 (1 = ingen genomslagskraft alls, 5 = mycket stor genomslagskraft). Medeltalet för svaren var 3,81.

De största företagen bedömde att anvisningarnas genomslagskraft var något högre än genomsnittet (medeltal 3,91), medan mindre företag ansåg att de hade en något lägre genomslagskraft än genomsnittet (medeltal 3,0)

Livsmedelsmarknadsombudsmannens kännedom och genomslagskraft

*Kan du tänka dig att lämna in en begäran om åtgärder till
livsmedelsmarknadsombudsmannen?*

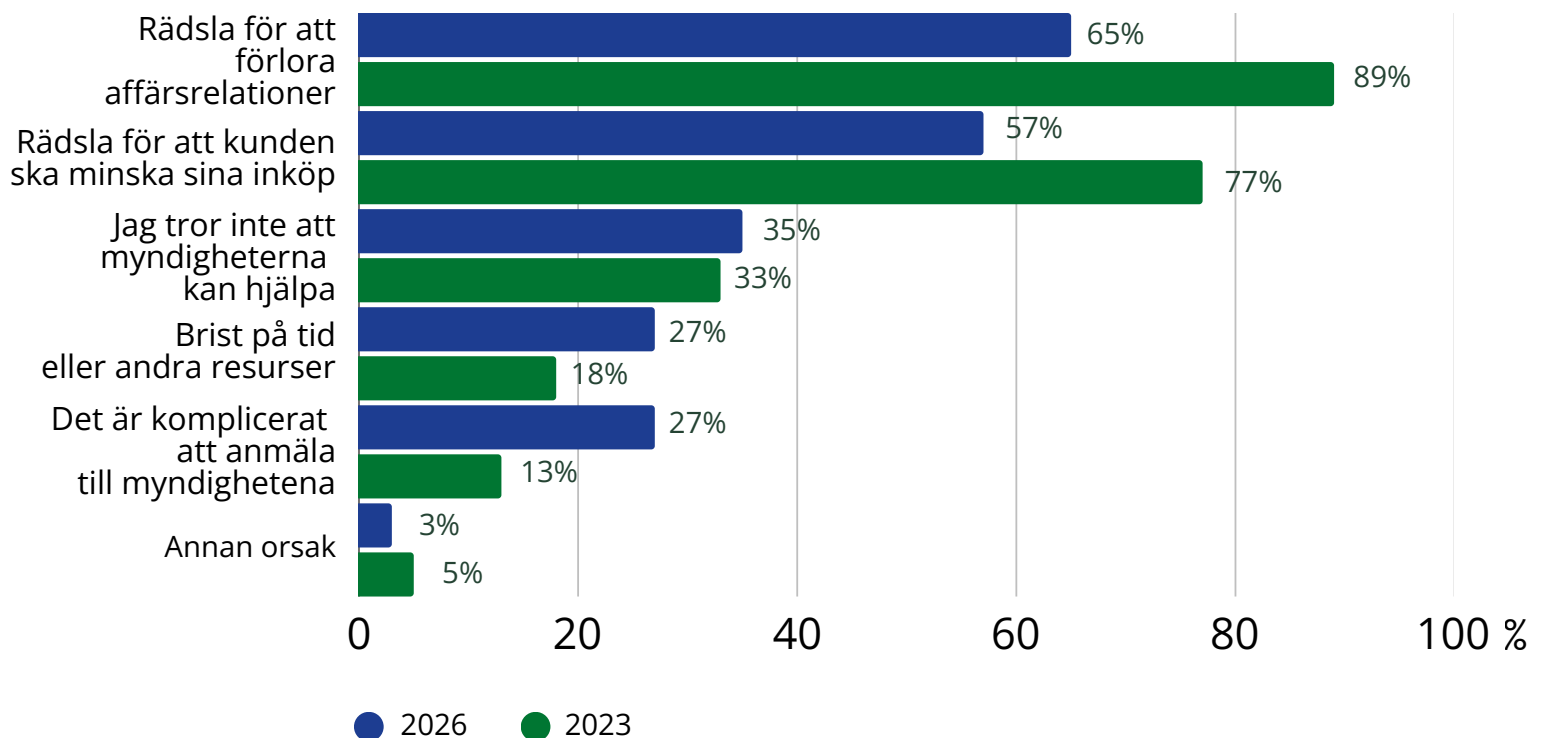
Något fler respondenter än tidigare kan tänka sig att lämna in en begäran om åtgärder till livsmedelsmarknadsombudsmannen. År 2023 uppgav 34 procent av de svarande att de kunde tänka sig att göra det, medan andelen nu har stigit till 39 procent.

Små företag svarade jakande något oftare än större företag.

Livsmedelsmarknadsombudsmannens kännedom och genomslagskraft

Vilka hinder anser du att det kunde finnas för att lämna in en begäran om åtgärder till livsmedelsmarknadsombudsmannen?

Den avskräckande effekten har minskat tydligt sedan 2023. Då ansågs de största hindren för att lämna in en begäran om åtgärder vara rädslan för att förlora en affärsrelation (89 %) samt rädslan för att kunden skulle minska sina inköp (77 %). Större företag upplever oftare än mindre företag eventuella kommersiella repressalier som en risk.

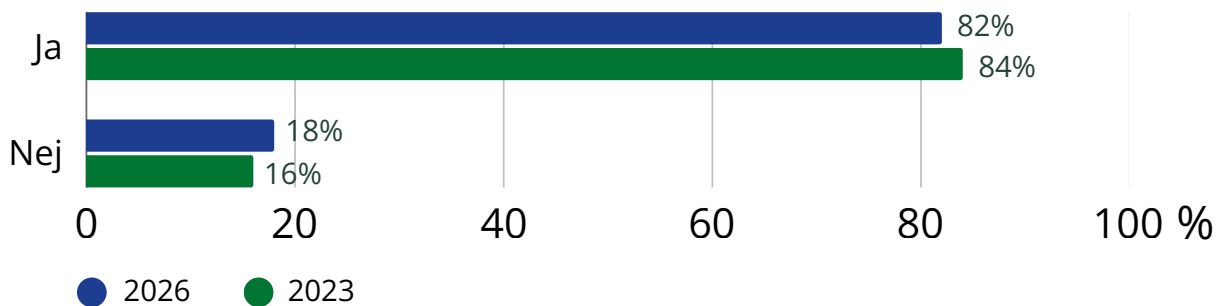
Mindre företag har däremot mindre tilltro till myndigheternas förmåga att hjälpa i problemsituationer. Bland dem lyftes också brist på resurser betydligt oftare fram som ett hinder än bland större företag.

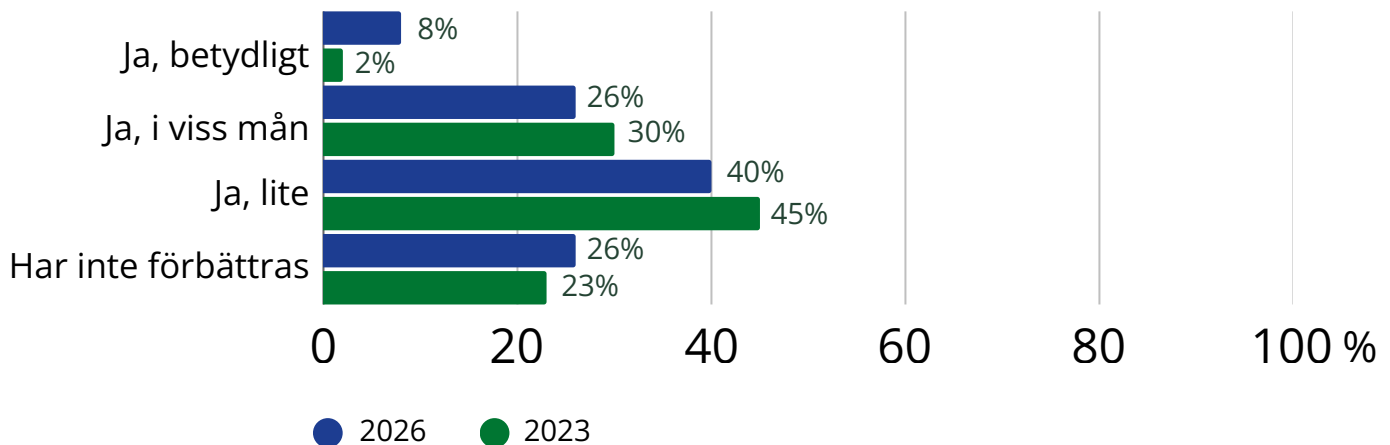
Livsmedelsmarknadslagens kännedom och genomslagskraft

Livsmedelsmarknadslagen

Visste du att det finns en livsmedelsmarknadslag i Finland?

Har livsmedelsmarknadslagen förbättrat leverantörernas ställning i kedjan?

75 procent av respondenterna ansåg att livsmedelsmarknadslagen har förbättrat leverantörens ställning i kedjan åtminstone något. En dryg fjärdedel av respondenterna upplever dock inte att ställningen har förbättrats.

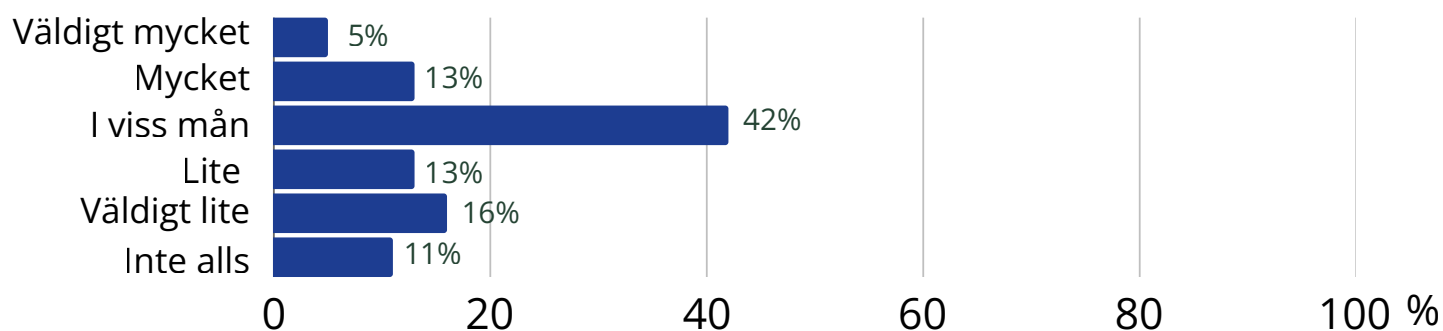
Mera extrema uppfattningar har blivit vanligare sedan 2023. Endast större företag har svarat att ställningen har förbättrats avsevärt. Även alternativet har inte förbättrats valdes oftare av större än av mindre företag. Alternativen förbättrats i viss mån och förbättrats lite valdes däremot betydligt oftare av mindre än av större företag.

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Problem och problemområden

Förekommer det problem eller praxis som strider mot god handelssed i handeln med bageri- och konditoriprodukter?

60 procent av de svarande ansåg att det förekommer åtminstone en viss mängd problem eller praxis som strider mot god handelssed inom bageri- och konditoribranschen. Å andra sidan bedömde 11 procent av respondenterna att det inte alls förekommer sådana inom branschen.

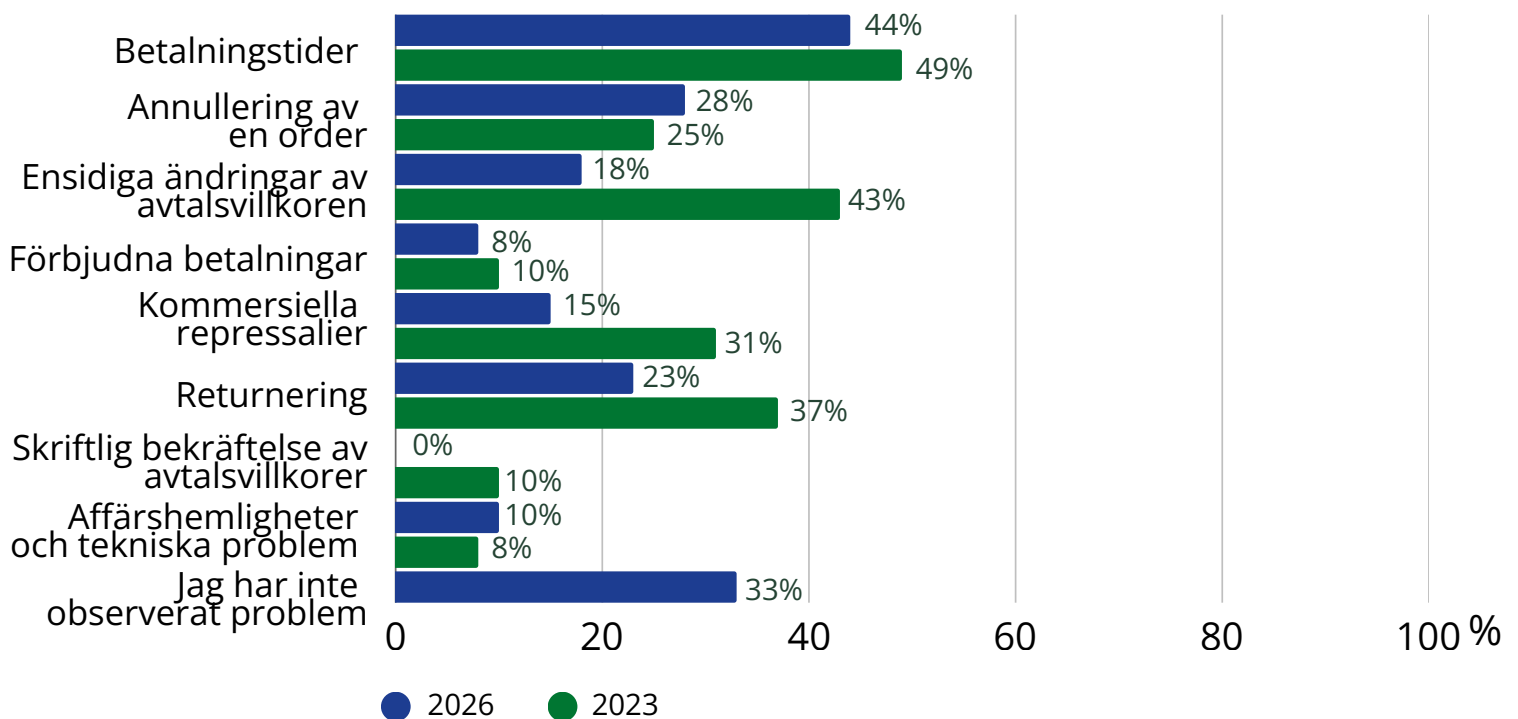
Små företag upplever något färre problem än större företag.

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Problem och problemområden

Inom vilka områden har du stött på problem eller praxis som strider mot god handelssed under de senaste 12 månaderna?

I synnerhet problem som gäller ensidiga ändringar av avtalsvillkor, kommersiella repressalier och returneringar har minskat tydligt sedan 2023.

Problem i anslutning till skriftlig bekräftelse av leveransavtalens villkor har minskat och verkar till och med ha försvunnit helt. Även problemen relaterade till betalningstider har minskat något.

Större företag har oftare än mindre företag upplevt problem med annullering av en order, ensidiga ändringar av villkor, förbjudna betalningar och kommersiella repressalier.

Små företag svarade betydligt oftare än större företag att de inte hade observerat några problem alls.

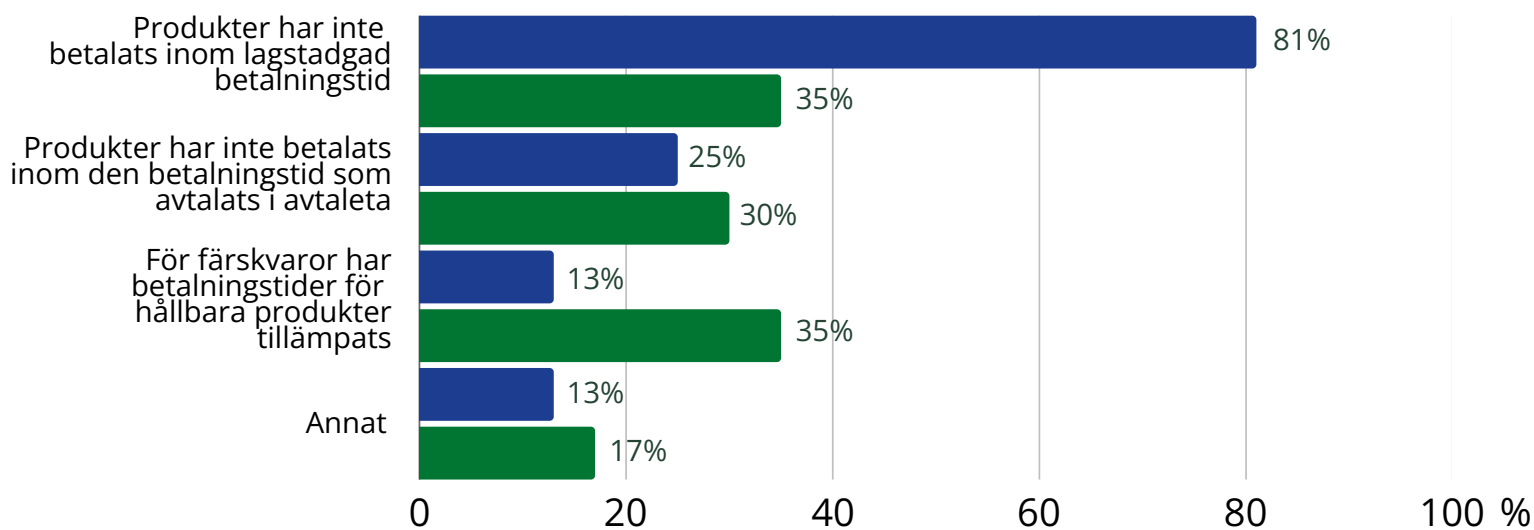

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Betalningstider

i Enligt huvudregeln i livsmedelsmarknadslagen ska betalningstiden i princip vara 14 dagar, men under vissa förutsättningar kan en längre betalningstid avtalas.

Vilka problem med betalningstider eller praxis som strider mot god handelssed har du stött på under de senaste 12 månaderna?

Enligt huvudregeln i livsmedelsmarknadslagen ska betalningstiden i princip vara 14 dagar, men under vissa förutsättningar kan en längre betalningstid avtalas.

Enligt enkätsvaren har problemen med att följa de lagstadgade betalningstiderna ökat kraftigt sedan 2023, medan andra problem relaterade till betalningstiderna bedöms ha minskat.

Företagsstorleken hade knappt någon inverkan på svaren.

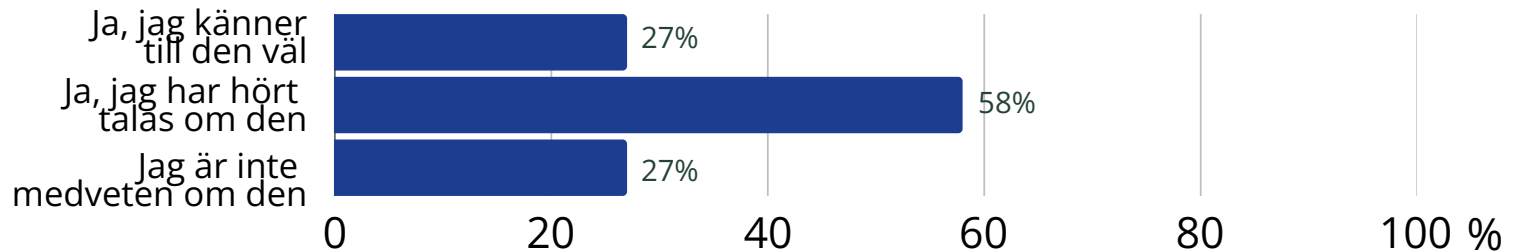

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Returnering

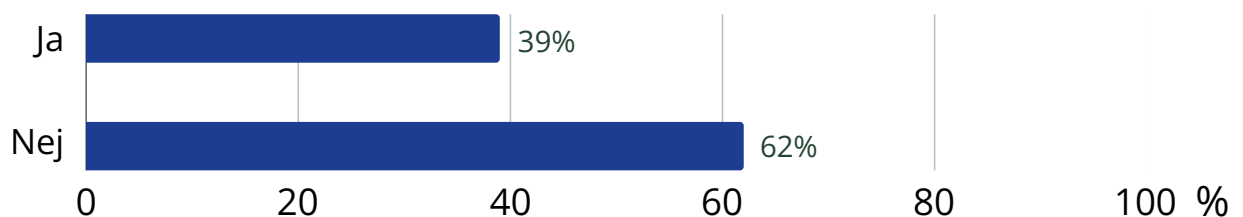
i Den 1 maj 2023 infördes en skärpning i livsmedelsmarknadslagen som innebär att köparen inte får returnera osålda jordbruksprodukter eller livsmedel till leverantören utan att betala för dem eller för bortskaffandet av dem. Det är möjligt att avvika från denna bestämmelse när det gäller nyhetsprodukter, det vill säga produkter som inte tidigare har ingått i leverantörens sortiment. En sådan avvikelse ska dock ske på leverantörens initiativ.

Är du medveten om den ändring av livsmedelsmarknadslagen som förbjuder returnering av livsmedel?

Större företag var bättre informerade än mindre företag om den lagändring som gjordes 2023 och som gäller returnering av osålda produkter. Bland de mindre företagen svarade ingen att de kände till lagändringen väl.

Visste du att livsmedelsmarknadsombudsmannen har publicerat en anvisning om tillämpning av bestämmelserna om returnering?

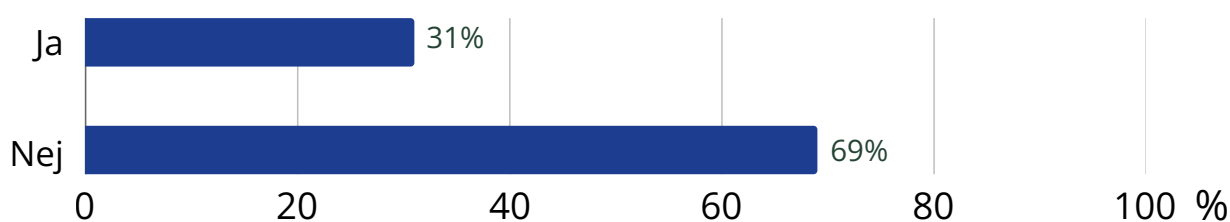

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

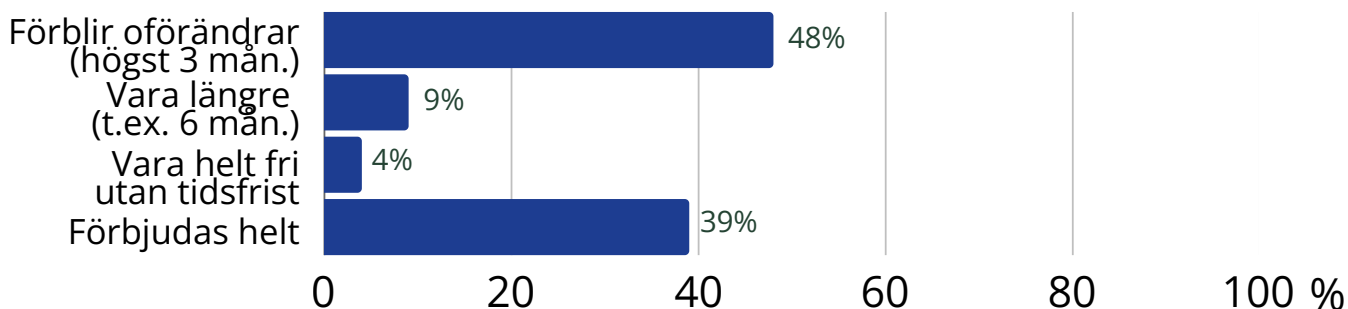
Returnering

Har ditt företag utnyttjat möjligheten att tillämpa undantaget från returförbudet under tre månader?

Större företag har utnyttjat undantagsmöjligheten i fråga om returförbudet betydligt oftare än mindre företag.

Bör undantagsmöjligheten för nyhetsprodukter enligt din mening...

48 procent av de svarande ansåg att undantagsbestämmelsen om returer bör förbli oförändrad. De svarande understöder varken en längre undantagstid eller en helt fri möjlighet att avvika från returförbudet.

Samtidigt ansåg 39 procent av de svarande att möjligheten att avvika från returförbudet borde avskaffas helt. Mindre företag var tydligt mer kritiska till möjligheten att göra undantag från returförbudet: över hälften av de små företagen skulle vilja avskaffa undantagsmöjligheten helt.

Handelsmetoder inom bageri- och konditoribranschen

Övriga problem och utmaningar

i I en del av de öppna svaren lyftes fenomen fram som endast hade berört en liten del av respondenterna. Observationerna redovisas ändå i rapporten, eftersom även enskilda fall kan vara betydelsefulla och åskådliggör karaktären av de problem som respondenterna har upplevt.

Andra utmaningar som framkom i enkäten (öppna svar)

Annullering av en order

- Beställningsmängder minskas ensidigt jämfört med de mängder som avtalats på förhand. Detta kan också påverka priset, eftersom priset kan ha avtalats i upphandlingsavtalet utifrån volym. Till följd av minskade beställningsmängder uppnås inte de avtalade volymerna, men priset förblir det som avtalats.
- I värsta fall kan annulleringen av en order komma endast 1–2 dagar före den överenskomna leveranstidpunkten.

Företagshemligheter och tekniska anvisningar

- Misstanke om att prisinformation har läckt utanför förhandlingsparterna.
- Man kan ha bett leverantören om information om exakta tillverkningskostnader för produkten eller om den tidsbundna produktionskapaciteten för en enskild produkt.

Svinngaranti

- En del av respondenterna berättade att köparna fortfarande tillämpar så kallad svinngaranti, där köparen endast betalar för de produkter som faktiskt sålts.
- Det ansågs också orättvist att stora aktörer kan utnyttja svinngarantin på ett i praktiken lagligt sätt om de är större än köparen. Detta kan leda till att det blir lönsamt för köparna att gynna endast större leverantörer.

Sammanfattning och slutsatser

Kännedom om livsmedelsmarknadslagen och -ombudsmannen

- Kännedomen om livsmedelsmarknadsombudsmannen har ökat tydligt sedan 2023. Kännedomen om livsmedelsmarknadslagen har förblivit oförändrad. I enkäten 2026 var kännedomen om ombudsmannen lika hög som kännedomen om livsmedelsmarknadslagen, medan lagen i enkäten 2023 var betydligt mer känd än ombudsmannen.

Livsmedelsmarknadslagens genomslagskraft

- Tre av fyra respondenter anser att livsmedelsmarknadslagen har förbättrat leverantörernas ställning i livsmedelskedjan åtminstone i viss mån. Andelen som svarade på detta sätt har dock minskat något sedan 2023.

Handelsmetoder inom branschen

- 60 procent av de svarande upplever att det åtminstone i viss mån förekommer problem i handelsmetoderna inom bageri- och konditoribranschen.
- Problemen med ensidiga ändringar av villkoren, kommersiella repressalier och returneringar har minskat tydligt sedan 2023.
- Även problem relaterade till betalningstider har minskat märkbart. Av dem som uppgav att de hade stött på problem med betalningstider svarade 81 procent att problemen framför allt gällde iakttagandet av lagstadgade betalningstider.
- Jämfört med enkäten 2023 kan handelsmetoderna inom branschen tolkas ha utvecklats i en något bättre riktning.

Sammanfattning och slutsatser

Anvisningar

- Livsmedelsmarknadsombudsmannens anvisningar var betydligt mindre kända än både lagen och ombudsmannen själv: endast 41 procent av de svarande kände till de anvisningar som ombudsmannen har gett.
- Små företag svarade i större utsträckning än stora företag att de upplevde anvisningarna som mindre nyttiga.

Begäran om åtgärder

- Den avskräckande effekten av de möjliga följderna av en begäran om åtgärder har minskat sedan 2023, men är fortfarande betydande. Enligt svaren är stora företag mer oroliga för kommersiella repressalier än små företag.
- En mer än dubbelt så stor andel av respondenterna jämfört med 2023 upplevde att den komplicerade processen att göra en anmälan till myndigheterna var ett hinder för att lämna in en begäran om åtgärder.

Vad händer näst?

Ökad kännedom om anvisningarna

- Livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå ska i fortsättningen fästa större uppmärksamhet vid att allt fler aktörer känner till ombudsmannens anvisningar.
- Anvisningarnas nytta, särskilt för mindre företag, ska utvärderas och nödvändiga åtgärder vidtas för att också små företag i fortsättningen ska uppleva att ombudsmannens anvisningar är användbara.

Förtydligande av processen för begäran om åtgärder

- Kommunikationen effektiveras till branschens aktörer om hur man lämnar in en begäran om åtgärder samt om andra mer informella sätt att uppmärksamma livsmedelsmarknadsombudsmannen på missförhållanden.
- Dessutom utreds närmare varför processen för begäran om åtgärder upplevs som komplicerad.

Mer information

Mer information om enkäten och dess resultat kan begäras från Livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå per e-post på adressen [etmv\(at\)etmv.fi](mailto:etmv(at)etmv.fi) eller per telefon på numret 029 520 55 33.

Beställ vårt nyhetsbrev via QR-koden eller på adressen [livsmedelsmarknaden.fi](https://www.livsmedelsmarknaden.fi)

**Elintarvikemarkkinavaltuutettu
Livsmedelsmarknadsombudsmannen
The Food Market Ombudsman**

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto / PL 100 / 00027 RUOKAVIRASTO
Livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå / PB 100 / 00027 LIVSMEDELSVERKET
The Office of the Food Market Ombudsman / P.O. Box 100 / FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY
+358 29 520 55 33 / etmv@etmv.fi

 Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto - The Office of the Food Market Ombudsman